

PROGRESUL

Abonamentul :
pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae social-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Cuvinte străine în cărțile bisericești.

În privința textului din cărțile bisericești ambele confesiuni române au păreri diametral opuse.

Zic numai confesiunii române, nu întrebuițez termenul *greco-oriental* și *greco-catolic*, deoarece ambele biserici sînt *biserici românești* și nu au altă comunitate cu Grecii, decît numai ritul.

Cred că ar fi foarte rațional, dacă cei chemați ar căuta să elimineze din toate titlaturile cuvîntul *grec*, care face numai confuziune și nu corespunde nici stărei de drept, nici stărei de fapt a ambelor biserici românești.

Astfel ortodocșii sînt conservatori neînduplicați pentru schimbări esențiale de text; catolicii dincontră sînt earășii prea radicali; ei schimbă și bun și rău.

Dreptatea nu este nici de-o parte, nici de alta, deoarece conservarea textului român, tradus încă de pe timpul domnitorului Alexandru Ipsilanti, nu se bazează, decît pe textul slavon și elin, după care s'a făcut traducerea.

Dovadă, că traducerea s'a făcut după

ambele texte, o avem în titlurile cîntărilor și rugăciunilor, cuprinse în diferitele cărți bisericești; în ele sînt păstrate, atît numirile slavone, cit și cele eline.

Traducătorul din acele timpuri, cu multe greutăți a avut de luptat, lipsindu-i multe cuvinte, cari numai priu contactul cu literaturile romanice s'au format. Dece ne-am face apărătorii slavismului, sau dece am latiniza limba? Să mă folosesc de vreo cîteva exempe: „Slavă“ s'a înlocuit, fără opunere mare, cu „mărire“, deși măi bine s'ar putea traduce cu „glorie“, „milă“ cu „îndurare“. Cuvîntul „Duh“ ortodocșii nu vor cu nici un preț să-l abandoneze, deși „spirit“ este un cuvînt măi potrivit. Cuvîntul „fecioară“, care este un cuvînt prea frumos, nu înțeleg, dece catolicii l-au înlocuit cu „vergură“, deși dacă luăm textul latin „virgo“ s'ar putea traduce numai cu „virgină“. „Jertfă“ nu s'ar putea oare înlocui cu „sacrificiu“? și cîte alte exempe nu s'ar putea aduce, pe cari unii nu vor, iar alții le-au înlocuit, și cu dreptate și fără dreptate.

Nu ne șade bine să ne prezintăm și înaintea lui Dumnezeu și înaintea lumii ca dezbinați prin diferențierea unor vorbe, cu cari și unii și alții în rugăciuni și în pre-

mărirea Părintelui desus, vrem doară să exprimăm același lucru. În biserică n'are loc capriciul; în casa lui Dumnezeu avem să ne închinăm înainte de toate adevărului! Ear adevărul cere că frații de aceeași limbă să nu-și despartă cărările fără niciun rost.

Pentruca traducerea cărților bisericești să se poată face în bună înțelegere, traducătorii, sau măi bine zis, purificătorii limbei, să se aleagă din membrii ambelor confesiuni, pentru a avea astfel și în biserică, un singur text, rămînînd bineînțeles dogmele neatînse prin această conlucrare.

Este un privilegiu, pe care poporul, cel măi oropsit din Europa orientală, l-a acaparât, de a putea să-și înalțe ruga sa către Creatorul de sus în limba maternă, pe care niciun popor nu-l are. Sîrbi, Bulgarii și Rușii nu înțeleg textul cărților bisericești, deoarece este scris în limba slavonă veche; Grecii tot așa, textul lor fiind elin etc.

Noi, poporul român, avînd cărți bisericești scrise în limba noastră vie, dece nu am vrea oare, ca acaste cărți să fie scrise într-o limbă curat românească?

(București)

Ilie Bogdanu

Foiță originală.

Evoluția și creațiunea

de
Dr. M. Viadimirescu.

Ce este viața și cînd s'a pornit?

La această întrebare încă răspunde știința modernă.

Întreagă universalitatea e într'o mare curgere evoluționară. Pretutindenea vedem creștere și descreștere, plămădire și nimicire. Corpuri cerești, soare lună, stele; animale, plante; oameni; ființe „viețuitoare“ și „neviețuitoare“; tot ce există, se găsește într'o permanentă evoluție!

Biologia și biogonia au dovedit, că baza fiecărei vieți e plazma; omul încă s'a plămădit dintr'o singură plasmă; corpul omenesc e stogul milioanei de plazme, în care fiecare plasmă trăește o viață desinestătătoare, bineînțeles într'o legătură strîns organică cu celelalte plazme alcătuitoare*).

*) În corpul omenesc singuraticile cum și totalul plazmelor sînt neconținut într'o dezvoltare firească, fiind toate supse legilor evoluțiunii. Și aici dezvoltare, adaptare la mediu, ereditare, selectionare, luptă pentru existență. Metschnikoff (în Revue Scientifique 1892) a arătat că structura corpului omenesc constă din două feluri de plazme; din plazme capabile de viață și plazme mistuitoare (phagocyte). Acestea mereu umblă să nimiciască pe cele dintîi. Dar și plazmele capabile de viață rezistă care pot, ear cele măi slabe se prăpădesc, le nimicesc plazmele mistuitoare, făcînd astfel loc

însfîrșit să ascultăm și cuvîntul chemiei moderne, făcătoare de minuni.

Chemia este știința, care desface și materiile, ce nu se pot vedea cu ochiul liber, în părțile cele măi mici, cercetînd structura și țesătura invizibilei materii interne. Chemia modernă încă a dovedit în mod neîndoelnic unitatea lumii „organice și „neorganice“!

Pela începutul veacului trecut deosebia chemia vr'o 200 diferite elemente; astăzi a scăzut numărul elementelor la 70. Toate acele elemente au fost descompuse și reduse într'alte elemente. S'a dovedit astfel, că multe materii, ce erau socotite ca elemente, nu erau decît compoziții, ce se puteau descompune earășii în elemente; astfel au fost reduse cele 200 de compoziții, la 70 elemente. Mendeljeff, cel măi celebru chimician (rus) al veacului, a arătat în sistemul său periodic, că nici numărul celor 70 de elemente nu e statornic, și că și aceste elemente se pot descompune în alte elemente, ear acestea încă se pot reduce, pănăce însfîrșit ajungem la singurul „element original“, din care s'au plămădit toate celelalte elemente!

La statorirea celebrului sistem periodic, Mendeljeff a purces astfel, că elementele chimice înrudite le-a așezat într'un anumit sistem lîngă

altora măi trainice. Și e bine că în lupta aceasta firească, ce nu e capabil de viață, să piară, îngăduind locul plazmelor cu putere de viață. Acest lucru l-a arătat și Podviszoczki cu privire la ficiți, Ludakevic cu privire la musculatură, Ravier privitor la nervi, și Popov cu privire la sînge.

olaltă și unele după altele. La mijlocul muncii a observat că între unele elemente a ramas loc gol, nefiind element cunoscut, ce s'ar fi potrivit în acel gol; dar din însușirile chimice ale elementelor vecine, din așa-numita reacție chimică și din valoarea compoziției chimice a acestor elemente vecine, a statorit dinainte și a circumscris exact însușirea chimică a elementului necunoscut ce se potrivește în acel loc gol!

Cu vremea apoi de fapt s'au și descoperit unele, spre pildă gallium, germanium.

Chemia modernă nu măi ține astăzi de o absurditate a teoriei, că toate elementele se reduc la un „element original“, cu care înzadar s'a frămîntat alchimia atîția secolî. Decî și aici trebuie să ne punem pe punctul de vedere, nu al „ignorabimus“, ci al „ignoramus“-ului!

Ba încă Wöhler, o altă celebritate chimică a enunțat deja la 1828, că între chemia „organică“ și anorganică nu-î nicio deosebire! „Die Scheidung zwischen der sogenannten organischen und unorganischen Natur ist eine ganz willkürliche; die Lebenskraft, wiesiegewöhnlich gedacht wird, is ein Unding, — zice Duboi-Reymond. „Der Stoff, der Träger des Lebens, ist nichts Besonderes: es findet sich in den organischen Körpern kein Grundbestandteil, der nicht schon in der unorganischen Natur vorhanden wäre; nur die Bewegung des Stoffes ist das Besondere. Doch auch diese selbst bildet nicht einen diametralen Gegensatz zu den allgemeinen Bewegungsvorgängen in der Natur; das

CORESPONDENȚE.

Ploiești, 8 Oct. 1907 v.

D-le Director și amice,

Ști că sint în toată corectura *Literaturii med.*, ce mi-o tipărește Acad. Rom. aici la tipografia *Progresul* (când veți avea și D-V. peste 150 de lucrători, cum are *Progresul* de aici?) dar văzînd ce horă s'a întins la D-V. cu privire la dulcea noastră limbă, nu mă stăvesc până nu intru și eu în ea. Nu e de mirat, dacă aproape orice om se amestecă în ale medicinei, știînd fel de fel de leacuri, cum n'ar putea și oricare cărturar să-și dea părerea în chestia limbii ce-o vorbim și scriem.

Unui popor mare îi dă mâna să aibă și dialecte multe. *Maiorescu* a fost încîntat de dialectul literaților bănățeni, regretații *Popovici* și *Vlad*; ear nouă celor îndepărtați de căminul părintesc, ce bine ne cade cînd mai auzim, prin graiul *Progresului* din Oravița, mucăliturile sfătosului *Ilia Căprariu* în graiul, ce l-am auzit mereu, decînd am văzut lumina zilei. Vor zice unii: ce ne scrie cuvinte pe cari nu le înțelegem? Deaceia ca să le învățăm, că no să rămînem numai cu cele cîteva cuvinte, pe cari le frămîntă în gură toată viața lor ai noștri de acasă. Dar să nu prea generalizăm provincialismele, căci vorba amicului *Ilie Bogdanu*, par'că vrem să ne înțelegem cu toții, iar nu să ne dezbinăm și mai mult de cum sintem.

Părerea părintelui *Ilie Bumbescu*, că *Progresul* să nu publice și studii „prea academice”, cred că este cam exagerată, fiindcă trebuie și noi să dăm înainte!... Veniam în tren cu starițul mănăstirii Sinaia și vedeam că citește pe *Metschnikoff*, *La nature humaine*.

Cît s'a schimbat lumea de odinioară dela *az-buchi* încoaci! La 1883 în *Privighitoarea* din Recița, făcînd bibliografia *Calindarului* mult regretatului *Simeon Manginca*, ziceam și pe atunci că poporul nostru are mai multă trebuință de alte studii practice, decît de cele de metafizică. Azi admit orice studii bune, chiar și spiritismul marelui Hașdeu; dacă nu altă, să vedem și cum se mai cugetă și prin alte părți lumea. Țin dar de necesar să muncim din resputeri pe toate terenurile, dar mai ales pe terenul, pe care avem mai multă chemare și pricepere.

Dar hora cea mare o aveți acum împrejurul lui *ă* sau *î* în Roman și aci era să intru și eu dela început. Dar fie și la sfîrșit. *Contimporanul* din Iași, acum 20 de ani, făcea critici crîncene de limbă și el însuși scria d. e. *riniți de moarte*. Culegătorul de poezii populare în dialect moldovenesc, *Căneanu* (Cohaner) scria tot așa, zicînd că așa îi sună lui la ureche acel *ă*. Cum ar fi scris oare: a *rănit grajdul*? Așa e că din context tot ne înțelegem; dar, nu te superi frate Jiene,

par'că nițel etimologism ne șade bine. Apoi mă rog, cum îi zicem noi popular prin părțile locului frumosului oraș *Orșova*? Eu știu că îi zicem *Rîșava*, și cînd colea nașul meu generalul Groza (i-ai trimis „*Progresul*” la Sinaia?), mîrîndu-se m'a întreat de ce nu zic *Rîșava*, cum se pronunță în satul său natal, vecin cu Caransebeșul, și decî mai aproape decît noi de orașul în litigiu.

Un plebiscit, ne-ar lămuri poate, cum pronunță majoritatea Bănățenilor acel nume; dar ce ție și cu plebiscitele acestea. Îmi aduc aminte că, acum cîțiva ani, *Rumaenischer Lloyd* din București avînd în tipografia sa litere germane etc. prea uzate, trebuia să-și procure altă garnitură de litere. Redacția vrea să înceapă a-și investimîta foaia cu litere latine, dar înainte de a face comanda, ținea să știe și gustul cititorilor săi, căci pe al oculiștilor, că adevărat ochiul preferă caracterele latine, îl știa. Și ce crezi! Aproape *ex toto orbe Germanica* i-a venit argumente și *pro* și *contra*; din cele din urmă mai multe, căci și azi ziarul iese cu *Buchstaben*, și numai partea comercială (pag. 3-a) este tipărită cu litere.

Sînt sigur că și la noi lumea mare adevărată tot pentru Roman, strănepot de al lui Traian. Vale bene!

Dr. Gh. Crăniceanu

Creșterea în casa părintească

de

prof. Simeon Radius.

I.

Exemplul părinților, avînd mare înrîurire asupra copilului, e de mare însemnătate pentru formarea sufletului. Decî pilda bună duce la bine, ear exemplul rău, duce la rezultate dezastruoase.

În ziua de astăzi, în veacul nervosității, dureri, la fiecare pas, în toate straturile societății, înțîlnim părinți, cari nu premerg cu exemplu bun. Eată de unde vine atîta infecție sufletească. Adevărat se întîmplă că copilul orfan, ajuns pe mîni străine, se crește mai bine decît alții, cari se cresc acasă la părinți răi. Înădevăr pentru mulți copii ar fi bine să n'aibe părinți destrăbălați, ori mai bine să fie zmulși de sub mîna părinților și dați altora să-și crească. Decî repet: exemplul, singur exemplul, are cea mai mare influință asupra creșterii copiilor. De aici urmează, că creșterea bună în casa părintească e cea mai prețioasă zestre pentru viața și fericirea copiilor.

Să cercetăm mai deaproape creșterea familiară — modernă. Cine are destulă răbdare să aprecieze și lucruri d'astea, va ajunge la trista experiență, că în ziua de astăzi rar se află o adevărată, intimă creștere familiară, mai ales în pătura de sus a „inteligentilor”.

Omul sărac, zilerul, cum și țaranul cel cu puțin cuprins, care de cu dimineața, din crepatul zili, până tîrziu după amurg asudă pentru ziua de mine e lucru firesc, că nu prea are cînd să se ocupe cu creșterea copiilor; chiar și vremea liberă ce le rămîne, țaranii n'o întrebunțează cum se cade. Și tata și mamă mîncecă des de dimineața la munca zili, ear copii, fie și pe cei mici dela țîță, îi lasă singuri acasă, ori îi năpustesc lăsîndu-i în grija — puțină — a vecinilor.

Nu mi-e scopul să zugrăvesc deastădată, la cîte nevoi și primejdii, și trupești și sufletești, sînt expuși bieții copii astfel părăsiți. Vreau însă să arat prin aceste cuvinte păcatele, ce le comit astfel de părinți față de copii lor.

Seara muncitorul nu se grăbește, nu-și ține drumul către casă să-și odihnească oasele, ci se oprește — la birt. Ba uneori eh iar și muerile se abat pela crîșme. Răpesc dela copii și momentele, ce ar trebui să le petreacă acasă, țîndu-și copii în brațe apropiindu-și sufletul, treaz, de sufletul curat al copiilor, plîntînd astfel calități bune, și pornind spre bine întreagă viața copiilor. Nu. Mai degrabă zăbovesc pela birturi; uneori le rămîne acolo și simbria și mintea... Și cîtă lipsă are omul sărac de biata groșită chinuită, spre a putea pune pe masă o mîncare mai bună pentru copii. Înțîndar; prostimea crede, că beutura le dă putere. Nu-i adevărat! Răchia rea, și fără măsură, îi otrăvește, și la birt și acasă. *Părinții înrăchiați nu observă lipsurile creșterii corporale și sufletești ale copiilor*. Șapoi exemplul, exemplul păgubitor! Copii au înclinarea de a imita tot ce văd la părinți. Sînt vai de ei și părinți nesocotiți, cari dau și copiilor să bea beaturi spirituoase. Astfel copii de mici se îndatineză cu gustarea veninului; ba unii cred că au datorința să dea și copiilor să guște din *bunătatea* beurilor lor.

Și ce fac astfel de părinți în zile de sărbătoare, cînd nu sînt la lucru?

Mama mai face cîte ceva pelîngă casă, dar tatăl lenevește ori pieret tot în birturi; n'are grijă să se petreacă acasă cu copii să-și ducă la biserică, să-și învețe a fi cuminte, străbînd cu povețe părintești bne la sufletul copilului. Nu. Așa îl țîn de un lucru lucuos, superfluu. Copilul omului prost e lăsat la voia întîmplării. Înafară de niște superstiții, dela părinți — nu profită nimic; deși nu se poate zice, că omul simplu nu și-ar iubi și el copii. Dincontră fiecare părinte își iubeste gloata; dar asta e mai mult așazicînd o iubire măimutească, ce se manifestă mai ales cînd părinții țîn parte copiilor față de vr'o greșeală a lor. Uneori ajung până la cuțit cu acuzătorii copiilor lor „nevinovați”...

Oamenii din popor mai toți cred cred, că numai munca lor e grea, obositoare; domni nu lucrează, „lenevesc.” Această rătăcire sîrnește în ei adeseori o ură neîmpăcată față de ceiră tresc în condiții mai bune decît dinșii, și aceste senti-

Leben ist nur eine besondere, und zwar die komplizirteste Art der Mechanik; ein Teil der Gesamtmaterie tritt von Zeit zu Zeit aus dem gewöhnlichen Gange ihrer Bewegungen heraus in besondere organische-chemische Verbindungen, und nach gewissen Zeit kehrt er wieder zu den allgemeinen Bewegungsverhältnissen zurück“ — zice savantul întemeiator al celular-patologiei, profesorul de universitate Virchow. (Va urma).

Epigrame.

Mulți își scriu copilăria
Usîtînd un lucru prost,
Și temîndu-se s'arate
Bărbăția cum le-a fost...

Lasă-ți peptul, nu te bate,
Ca jidani la Sabate,
Că te spune burta, spune,
Ce-ai făcut — pentru națiune!

Don Ramiro

Fragmente.

— Amintiri din școală —

... Era și atunci toamna. Vîntul de meazănoapte aducea suflări de moarte și bătrîni steari — stegarii, podoaba verii, rămîneau niște brațe ciungărite. Văzduhul înnota în valuri de frunze îngălbenite; pretutîndeni un vaer, un șuer ca de moarte, ca un sfîrșit de veacuri.

Dar ce-mi păsă mie de aceste triste mizerii ale firei, cînd biet capul meu șuera a pustiu de multele eclipse, lipse și kilometri dintre lună și soare, soare și stele.

Ei dar asta tot ar mai fi mers, cum ar fi mers, dacă nu aveam pe profesorul de română, literat mare, cu ochelarii dirigeabili sub fruntea sa îngustă și încrețită. Pretindea o ținută de cavalier, voce limpede, cuvinte pe sprînceană cînd spu-neai lecția.

Îmi aduc bine aminte cum în zorul meu, după ce respusesem până aci bine, am continuat odată cu oarecare mindrie „și Alecsandru Odobescu i-a dat preste nas lui...” restul propoziției înghițit. A făcut mă rog, o față acră și a strîmbat din nas cu atîta displăcere, încît încremenisem de-abinele. Cineva dinapoi îmi șoptește, ... eu încurcat, zăpăcit după el: „a spulberat fundamental teoria celuiualt arheolog și și (adaug dela mine) nasul i-a ramas sănătos” Tocmai sunase clopoțelul, care mă mîntuie de toate năbdăile afurisite, ce erau să mă năpădească.

Asta ca'ntrăcăt. Eram în a șaptea clasă de liceu și — bagsama fiindcă era toamnă, profesorul de română ne dase spre lucrare o temă foarte actuală și foarte poetică: „Gînduri de toamnă” (meditație).

Gînduri de toamnă! hm, eu care încă de pe atunci descoperisem în mine o aplicare spre artele frumoase, eram sigur că de astădată am să escelez.

Profesorul ne spuse: „Aveți să vă gîndiți asupra temei cincisprezece minute — și — apoi scrieți băeți. — Întocmai....”

După o meditație încordată am ajuns în-sfîrșit la concluzia filozofică de a îmi încheia operatul cu versul acesta din Alecsandri (învățat pe a patra):

„Omul trist cade pe gînduri și s'apropie de foc”

Încîntat! oh, lauda profesorului și invidia celorlalți...

Singele îmi zvicnia de emoțiune. Oarecîndva, nu preste mult, — subscris prin foi, citit, prețuit, cunoscut în tot locul... oh, viitorul...!

Gîndurile mi-se încîlceau, se înferbîntau... o zmîncitură, una-două... „mă, trei sferturi, și n'ai scris încă nimic”... Într'o clipită, drept ca lumina (mă gînpiam la profesor)... apoi mi-s'a pus pe ochi o întunicime, că nu mă zăriam nimic.

Cînd m'am dezmeticit, caetul meu alb-albuț, nici o literă, nimic, nimic...

Sărace gînduri, sărac viitor! Incucră băete la gînduri de toamnă acum... Peana îmi zdrăncănea acum și arunca stropi în zorul, cu care tăvălia pe hîrtie gîndurile toamnei... Acuș-acuș, mai o slovă, mai o gîndire, — cînd bătuse ceasul, am mîntuit și eu...

Vremea trecea, ear eu mă zviduisem frumușel de boala artelor frumoase... Dar a intervenit alt incident! Tot profesorul de română, acum cu

mente dujmănoase, față de alții, le transplantează apoi și în copii. La bunăcuvință, blîndetă, omenie, sîrguință, curățenie și la alte însușiri frumoase, fericitoare, nimeni nu îndeamnă pe copilul poporului, care învață dela părinți numai să înjure și să-și bată joc de alții.

Eată cum se prezintă creșterea copiilor la omenii de rînd. — Nu sărăcia, ci *neștirea și nepăsarea e iadul!*

Și nu este leac împotriva răului ăstuia? Ba este. Cine cunoaște boala, îi găsește și leacul.

Să vedem acum cum stăm cu creșterea copiilor la clasa mijlocie a burghezimii?

(Va urma).

CRONICA.

Institutul de bani „Oraviana” trecînd peste vadul crizei generale ce s'a slobozit asupra țerii, a reintrat în văgășul ei de mai nainte.

S'a scris concurs pentru ocuparea postului al doilea de paroh în Oravița rom., unde pîn'acum era *numai* unul.

Pentru Casina rom. din Oravița se caută un servitor.

Tîrgul mare la *Cacova* se începe la 14. Noembre c. n.

La 18. 19. și 20. Noembre se țin alegerile pentru Cogregația comitatului nostru.

Căpitanul d'aici Eugen Paleta a fost distins din partea Măjestății Sale cu „Signum landis”. Gratulăm!

La *Voivodinț* un foc groaznic a lăsat multă lume cu pumnii la inimă, din cauză că nu erau asigurați.

La *Secaș* încă i-s'a votat învățătorului salariul legal de 1000 cor. Bravo!

D-șoara Hermina Luchici cu Iosif Baba din Strajă — findandați.

Profesorul dela liceul din Biserica albă Isaac Lința a dat examenul de capacitate la Budapesta.

Cununia referentului școlar Dr. Gheorghe Ciuhandu din Arad cu directoara Octavia Deseanu s'a oficiat în capela episcopescă de către Preasfințitul Episcop, care a dat și o masă splendidă nuntașilor. Nași au fost dl Raicu cu doamna.

darea de seamă asupra operatelor noastre cu subiectul „Gînduri de toamnă”.

Tăcere mormintală... profesorul glăsuiește întruna: „Unul bunișor, altul mai slab, celalalt între ele”, ajunse la al meu...

Acu-acu! începe a mă gîdili din nou ambiția de literat...

Aud deodată: „Pretine, dacă nu ai fi uitat să înșirî și sutele de căpățini de curechiu lîngă celelalte proviziuni pentru earnă, ai fi dat de rușine toate capacitățile, cite s'au perondat între zidurile acestea”.

La început par'că aș fi auzit un hohot ușor de risete, o îndoitură la inimă... beznă înaintea ochilor... mai încolo nu știu ce-a fost...

Dela o vreme, cînd mi-am venit în fire, în clasă nimeni... Cărțile subsuoară, și, tiptil-tiptil, ca celce se teme de lumină, m'am furișat către casă...

Insfîrsit cu vremea se vindecă și rană. Legea fizice încă sună: orice acțiune produce reacțiune... M'am pus frate și-am scris, am scis, am scris! Acasă la mine pupitru gîfăia de gînduri de opoziție, rezbunare la urmă chiar și de primăvară: toate frumoase, poetice, încîntătoare...

În cele din urmă m'am ales cu satisfacția, că nu este putere, care să-mi supună acești feți plăpîndiori aceluși arbitriu autocrat... și de-atunci tot m'am ferit — ca al de tîmie de — gînduri de toamnă...

Lian

La Pecica, lîngă Arad, a murit în vîrstă de 70 de ani judele pensionar Vasile Pagubă.

Joi, la 31. c. s'a ținut în Timișoara o ședință a comitetului central al învățătorilor din Eparhia Caransebeșului, în care s'au luat hotărîri de a întări pulzația puternice Reuniunii a dascălilor noștri rom.

La *Satu-nou* s'a ținut ieri o adunare generală extraordinară a băncii „Sentinela”, asupra căreia vom reveni în numărul viitor al „Progresului”.

„Unirea” din *Blaj* vestește cu bucurie, că starea sănătății Exc. Sale d-nului Mitropolit Mihali s'a îndreptat foarte mult.

Duminecă s'a serbat cununia d-șoarei Minerva Ciontea cu Dr. Alexe Boțoc, în mănăstirea din Bodrog.

„Revista Bistriței” arată, într'un articol de îndrumare, cum să se zidească bisericile în stilul bizantin, dela care constată că la noi s'au făcut pîn'acuma abateri fără treabă.

Invenția epocală a lui Edison, un acumulator pentru energiile electrice, întrece toate avantajile mijloacelor de comunicație de pîn'acum atît pe apă cit și pe uscat. A mai inventat și un fel de ciment cu care poți zidi o casă în 12 ore cu o cheltuială numai de 5000 coroane.

Redacțiunea foii „Meseriașul” din Lugoj mijlocește gratuit plasarea de ucenici pela meseriașii noștri.

Dela anul nou va apare în Basarabia încă o foae, bisericească, sub titlul „Luminătorul”.

La Blaj este instalat și un atelier pentru odăjdi bisericești.

Arhiducele Leopold Wöfling, acum simplu cetățean, s'a cununat, luîndu-și de soție o fată săracă.

Unicul frate al Reginei Carmen Sylva, *prințul Wilhelm*, a murit la Neuwied în Germania.

La Cleveland în *America* s'a întemeiat o societate a Românilor d'acolo cu frumoasa numire „Cinstea neamului românesc”.

Un mare cutremur de pămînt a pustiit în Italia bătrînă comune întregi, îngropînd sub ruine o mulțime de oameni.

Ministrul internelor, contele Andrassy, a enunțat, că încurînd se va regula definitiv în toată țeara repaosul de Dumineca și sistemul cum are să se vindă beuturile în Dumineci.

În comitatul Sibiiului jandarmeria a pus mîna pe un îndrîzneț arambașă de lotri.

În Ardeal mai multe păduri întinse sînt în flacări.

În aventura contesei Zamoyska, despre care circula atîtea știri în lume, unele ziare din partea locului zic, că ar fi o chestie pur familiară, în care n'are drept poliția să se amestece.

Din cauza unui mare sirocco, Veneția a ajuns întregă sub apă.

Marele scriitor rus Maxim Gorky a fost dat în judecată pentru subiectul romanului său „Mama”, în care face apologia socialismului.

Balonul dirigeabil „Patrie” a făcut zilele astea o cale în aer de 2 1/2 ore! se perfecționează mereu.

Kosar, maeștrul de acordat clavire din Timișoara, va aduce în luna vitioare și un maeștru de

poliit pianele. Cine are lipsă, să se anunțe la redacția „Progresului”.

La tipografia „Progresul” se pot comanda și ornate bisericești.

La Crașova, o fetiță a unui țaran, lasată singură în casă, jucîndu-se cu chibrituri, a ars scrum — sărmana. Eată cum se pedepsește negrija părinților.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

Hirdetmény,

Aláírott ezennel közhírré teszem, hogy vb. Gross Gyula hagyatéka esődtömögéhez tartozó s a esődtéár 41-67 és 698-703 tétele alatt felvett ingók, iroda felszerelések stb. folyó évi november hó 6-ik napján d. u. 2 órakor szabad kézbe a legtöbbet ígérőnek nehai Gross Gyulának volt korcsmai helyiségében készpénz fizetés ellenében eladom.

Oraviezbánya 1907. október 28.

Dr. Cigarean Livius,
ügyvéd, esődtömögondnok.

7391 sz. tlkvi 1007.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az oraviczabányai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Sperlea Stéfán és tsa végrehajatóknak Sperlea Miklós végrehajtást szenvedő elleni 56 kor. 60 fill. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az oraviczabányai kir. járásbíróóság területén fekvő Csiklovabánya községi 1130 sz. tjkvben Sperlea Miklós nevéen irt 298 öisz. 1764 hrsz. egész belsőségre 838 kor. kikiáltási áron, a szab. osztrák-magyar államvasuttársaság javára feljegyzett tulajdoni vitasság fenntartásával az árverést elrendelte és hogy fentebb megjelölt ingatlan az **1907 évi decemberhó 10.** napján délelőtti 9 órakor Csiklovabányán községházán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 100% vagyis 83 kor. 70 fill. készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszter rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt letenni vagy annak a bíróságnál előleges elhelyezésről kiállított szabályszerű elismervényt kiszolgáltatni.

Kelt Oraviczabányán a kir. járásbíróóság mint tlkvi hatóságnál 1907. évi okt. hó 24 napján.

Kerekes, kir. aljbíró.

Casa Nr. 257

în strada principală, lîngă otelul Coroana Ung. în **Oravița** e de vînzare. Informațiunile la proprietarul **Teochar Velceanu.**

ANUNȚ.

IULIU SERB

Magazin de sticlă și porțelan.

Mare depozit

de **geamuri și rame pentru icoane.** Primește totfelul de lucrări artificioase cu sticlă, atît la edificii noi, cit și la ferestri vechi.

În boltă nouă, în Oravița (casa lăcătușului Fr. Inze) totfelul de unelte pentru bucătărie, *tăere, păhare, ghi-veciuri, icoane* și alte diferite utensilii de casă.

☛ Serviciu ieftin și prompt. ☛

Gheorghe Bogdanu
Oravița-rom.

Magazin de articole
de băcănie, coloniale, galanterie, vâpseli, bumbacuri, spirituoase și depozit de făină.

Marfă curată și bună.

Prețuri cinstite. Serviciu cuviincios. Ce se mai cere ca să prospereze un negustor român?

Bunăvoința marelui public românesc!

— A t î t a. —

Schimbarea localului.
FIRMA A. V. GOLDBERGER

anunță, că și-a mutat *Expediția de anunțuri* în casa proprie: Budapest, IV. Molnár-utca 38. Primește anunțări pentru calendare și pentru toate foile din lume.

Aviz!

Am onoare a înștiința mult stimatăii mei mușterii, că mi-am acvirat deja aproape toată marfa de toamnă, avînd asortiment bogat în postavuri moderne pentru haine, cum și articole de confecție pentru dame, perdele, pinză, cămăși pentru domni, cravate, umbrele și totfelul de alte mărfuri, ce aparțin branșei mele.

Rugînd a mă onora cu comande din magazinul meu, dealtfel bine cunoscut, semnez,

cu distinsă stimă

Rudolf Goldstein.

Covoare în toată marimea.

Cel mai ieftin loc de cumpărat, en gros și în detalii.

Cel mai ieftin loc de cumpărat, en gros și în detalii.

La Tipografia „PROGRESUL” din Oravița se pot comanda tot felul de tipărituri.

A apărut Calendarul Poporul Român pe anul 1908.

Cel mai frumos și mai bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul CăliNDARULUI:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare luă o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate postale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și tașe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol cu 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oamenii dela sate. — Partea literară; 9. Norocul celor trei fete. 10. Ciți jidani sînt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. De cînd sînt judecătoria? 20. Telegrafia. 21. Trai ta stîna. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabții. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 20. Cojocarii Sfîntului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Răvașul anului cu toate in-

timplările mai însemnate din lume. 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații romîni din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaci. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiilor Gozdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericești gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta și „Poporul Român”. — Reuniunea meseriașilor romîni din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român”. — Sala de zărire a tipogr. „Poporul Român”. — Departamentul mașinelor de tipar a tipografiei „Poporul Român”. — Bobotează în București. — Biserica țarului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă” din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de daus. — Odaia de dormit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Învălitorea calendarului și de astădată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Ceice comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exeplare costau 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costau 8 cor. 50 fil., 50 exemplare costau 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exemplare în sus plătim noi portopostal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exemplare, plătesc 10 fileri pentru fiecare exemplar. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

Tipografia „Poporul Român” Budapest, VII., István-ut 11.

Aviz!

Eu nu anunt

ce-î de prisos, cum fac alții, zicînd, că la ei se capătă marfa cea mai frumoasă, mai bună și mai ieftină etc.

Dimpotrivă eu promit puțin

și caut să îplineșc mai mult, atît în serviciu solid, cît și în liferarea articolelor de cea mai bună calitate!

Și dece urmez eu așa?

Întîi primesc marfă bună dela izvor. Al doilea mi-am făcut praxa comercială în străinătate.

Am mare depozit în delicatessuri, brînzuri indigene și din străinătate, șampagner ung.-francez, cognacuri ung.-frnceze! vinuri ungurești, spaniole, italiene, atît dela slăvină, cît și în butelii.

cu toată stima

Bertalan Saubermann,

Oravița.

1957 sz. 1907 végrhító.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lugosi kir. törvényszéknek 8655 számú végzése következtében Budintian János németbogsáni ügyvéd által képviselt Resiczai első takarékpénztár javára Dobra Nikola és tsai ellen 270 korona s járuléka erejéig 1907 évi augusztus hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 1340 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, kocsik és szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oraviczabányai kir. járás-bíróság 1907 évi V. 1118/2 számú végzése folytán 270 korona tőkekövetelés, ennek 1907 évi május hó 25 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 73 korona 14 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig, Nermethen Katalusa Gyuregy és Milos Iván lakásán leendő megtartására **1907 évi november hó 7-ik** napjának d. u. 1 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is le fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oraviczabányán 1907. évi október hó 22 napján.

Sztánkovits Miklós,
kir. bir. végrehajtó.

1960 sz. 1907 vhtó.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lugosi kir. törvényszéknek 1907. évi V. 8042 számú végzése következtében Budintian János németbogsáni ügyvéd által képviselt Resiczai első takarékpénztár javára Hera Milya és társai ellen 54 kor. s jár. erejéig 1907. évi augusztus hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1380 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, lovak és koci nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a oraviczabányai kir. járás-bíróság 1907. évi V. 987/2 számú végzése folytán 54 kor. tőkekövetelés, ennek 1907 évi május hó 5 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 27 kor. 65 f.-ben biróilag már megállapított költségek erejéig, Nermethen Milos Milya és Kutalus Gyuregy lakásán leendő megtartására **1907 évi november hó 7-ik** napjának d. u. 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oraviczabányán 1907. évi október hó 22 napján.

Sztánkovits Miklós,
kir. bir. végrehajtó.

1961 sz. 1907 végrehtó.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lugosi kir. törvényszéknek 1907. évi számú végzése következtében Budintian János németbogsáni ügyvéd által képviselt Resiczai első takarékpénztár javára Vlasity Nikola és társai ellen 40 kor. s jár. erejéig 1907. évi augusztus hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 930 kor. becsült következő ingóságok u. m.: juhok, lovak és szarvasmarha stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oraviczabányai kir. járás-bíróság 1907 évi V. 767/2 számú végzése folytán 40 kor. tőkekövetelés, ennek 1907 évi febeuár hó 28 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 33 korona 84 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig, Krassován Lugojan Nikola lakásán leendő megtartására **1907 évi november hó 7-ik** napjának d. e. 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oraviczabányán 1907 évi okt. 22-én.

Sztánkovits Miklós,
kir. bir. végrehajtó.

Farmacia la Sf. Gheorghe

ORAVIȚA.

Pilule de Pepsin cu Acid, la boale de stomac pentru mistuire, 1 sticlă. cor. 2.—

Suppositorie Haemorrhoidale, o cutie cu 10 bucăți cor. 3.—

Tablete de Rachitis, încontra slăbiciunii oaselor la copii (morb englezes), pentru copii slabî, cari se dezvoltă și cresc cu greu, 1 cutie cor. 2.—

Pasta de dinți aromatică cu kalicloic, pentru curățirea dinților, desinfecțiarea gurei și întărirea gingiilor, 1 tubă cor. —.60

Menthol Drageés, contra regușelei, 1 cutie cor. —.60

Pulvere și cigarette, încontra Asthmei, mijloc escelent la respirare grea, 1 cutie de cigarette cor. 1.—
1 cutie de Pulvere cor. 1.20

Anulin, un leac foarte bun, încontra bătăturilor dela degetele picioarelor (ochi de găină), fără a avea lipsă de a le tăia, 1 cutie cor. —.60

Capsule, încontra limbricului cordelat, 1 cutie 3 și 4 coroane; în decurs de o oră scapă pe pătimitor de boala aceasta.

Pilule pentru îgrășare, 1 cutie cu 100 de pilule cor. 8.—

Pilule fello-lecithin, are efect minunat la anemie, pentru cari au sînge puțin și nu au apetit, o cutie cu 50 de pilule cor. 3.—

Leac încontra Epilepsiei (boala rea), 1 sticlă 16 cor., 1/2 de sticlă cor. 8.—

Capsule încontra scursurei, atît pentru bărbați cît și pentru mneri, 1 cutie cor. 3.—

Injectie pentru bărbați, 1 sticlă cor. 1.50 și cor. 2.50

Injectie pentru femei, 1 cutie cor. 2.50

Alifie pentru obraz, ce curăță în scurt timp toate jubrele și plezniturile obrazului, 1 borcan cor. 1.70

Cremă de obraz, (neunsuroasă), de același efect ca și alifia, 1 borcan cor. 1.—

Pudră de obraz, 1 cutie începînd dela cor. —.20

Praf încontra betesugurilor de hoare, 1 pachet cor. —.60

Praf pentru îgrășarea vitelor, 1/2 klg. 2 cor. 1 klg. cor. 3.60

Praf încontra gutunarei (suspinul) **cailor**, 1 pachet cor. 2.—

Iuliu Căciun apotecar, Oravița.

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

a executa următoarele:

FOI PERIODICE

INVITĂRI.

BILETE DE LOGODNĂ după dorință și în culori

BILANTURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice, •

ce se țin de această branșă

PROGRAME.

BILETE DE CUNUNIE după dorință și în culori

ADRESE

BELETE DE ÎNTRARE

Tipografia „Progresul” N. Boldureanu

Oravița

Strada Principală.

PREȚ-CURENTURI

în or ce limbă.

NOTE

STATUTE * LIBELE

CIRCULARE

AFIȘE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

Comandele primite se efectuează cu promptitudine și cu conștiință.

Cărți în comisiuni

Preturi moderate!

Panglici pentru morți

CĂRȚI DE VISITĂ

diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI